

MASTIČKÁŘ MUZEJNÍ

RUBÍN (přiběhne):

Sed', mistře, sed', jáz k tobě běžu!
Snad se tobě dobře hoziu.

MASTIČKÁŘ:

Vítaj milý Idonechu!
Dávě liudem dosti smiechu.
Pověz mi, kak ti pravé jmě dějú,
ať s tobú cěle sděju.

RUBÍN:

Mistře, jsem ti dvorný holomek, dějúť mi Rubín z
Benátek.

MASTIČKÁŘ:

Pověz mi to, Rubíne,
co chceš vzieti ote mne?

RUBÍN:

Mistře, od tebe chcu vzieti hirnec kysělicě
a k tomu tři nové lžícě.
Móž-li mi to od tebe přijíti,
chcu jáz ovšem tvój rád býti.

MASTIČKÁŘ:

Rubíne, to ti vše jáz rád dám,
co jsi potřeboval sám.
Jedno na to všdy ptaj
a těch miest pýtaj,
kde bychom mohli svój krám vyklásti
a své masti draho prodati.

RUBÍN:

Mistře, hin jsou miesta sdravá
a v nich jest krásná úprava.
Tu rač své seděnie jmieti
a své drahé masti vynieti.
Mistře, vstúpě na Tuťo stolicu,
posadiž k sobě svú ženu holicu. - Silete!

(Potom zpívají s Pustrpalkem píseň):

"Sed', vem přišel mistr Ipokras
de gratia divina!
Neniet horšieho v tento čas
in arte medicina.
Komu která nemoc škodí
a chtěl by rád živ býti,
on jeho chce usdraviti,
žet musí dušě zbýti."

(Pak říká):

Poslúchajte, dobří liudie,
mnoho vám radosti přibude,
těch novin, jěž vám povědě,
jěž velmi užitečné vědě.
A vy, baby, své šeptanie

puste i vše klevetanie,
v čas ti milčeti neškodí.

Poslúchajtež, dobřě vem hodi!
Přišelť je host ovšem slavný,
lékař múdrý, chytrý, dávný,
vám bohda na vši útěchu.
Neniet' nic podobno k smiechu!
Což praviu, věřte mi jistě,
jakžto rožc<ě> na siej tistě!
Ni v Čechách, ni u Moravě,
jakžto učení mistři pravie,
ni v Rakúsiach, ni v Uhřiech,
ni u Bavořiech ani v Rusiech,
ni u Polaniech, ni v Korutaniech,
právět vešde jeho jmě světie,
krátčě řkúce, po všem světě,
nikdiež jemu nenie rovně,
kromě žet' pirdí neskrovně.
I jmát' také drahé masti,
ježť jest přinesl z daleké vlasti,
jimiž nemoci všeliké,
rány kakož koli veliké
zacěli bez pomeškánie.
Bóh jeho poraz, ktož jho hanie!
Ktož je boden nebo sěčen
neb snad palicěmi měčen,
neb snad jmá-li v svém ušě zpary,
přide-li k mému mistři s dary,
mój mistr jeho tak naučí:
pomaže sě, jako pes vskučí
a potom sě náhle vzpručí.
A vy, páni, chcete-li dobří býti,
můžete jej kyji býti. - Silete!

(Domluviv, vběhne mezi lidi.)

MASTIČKÁŘ:

Rubíne! Rubíne!

(Rubín neodpovídá.)

MASTIČKÁŘ:

Rubíne, vo pístu?

RUBÍN:

Sed', mistře, dirži za řit tistu.

MASTIČKÁŘ:

Rubíne, vo pístu kvest?

RUBÍN:

Sed', mistře, chlupatú tistu za pezď.

MASTIČKÁŘ:

Rubíne! Rubíne!

RUBÍN:

Co kážeš, mistře Severíne?

MASTIČKÁŘ:

Milý Rubíne, kde se tak dlouho tkáš,
že o svém mistře ničse netbáš?

RUBÍN:

Mistře, v ónomno biech počal liudi léčiti,
tu mi počechu staré báby pod nos pzdiati. -Mistře,
v ónomno kútě biech,
tu mi se sta dvorný smiech,
rozedřechu mi s puškami mēch.
Potom sem k tobě běžeti uchvátil,
abych po tobě vešken liud obrátil. - Silete!

MASTIČKÁŘ (volá dvakrát):

Rubíne!

(Rubín neodpovídá. Mastičkář volá podruhé. Rubín
odpoví jako dříve. Mastičkář volá potřetí):
Rubíne!

(Rubín přicházejí mluví jako dříve.)

MASTIČKÁŘ:

Milý Rubíne! (jako dříve.)

RUBÍN:

Milý mistře, ty všdy na mě křikáš
i svým hněvem na mě kdykáš!
U velikém se mistrovstvě znáš,
však proto i hovna již nejmáš.

MASTIČKÁŘ:

Tot' je ot starých slýcháno
i u Písmě také jest to psáno:
Ač co s bláznem kdy ulovíš,
ale nerovně s ním rozdělíš.

RUBÍN:

Tak se musí vešdy státi,
<žet> se zlob zlobí <ob>rátí
a dobré dobrým se oplatí,
ktož zle myslí, ten všdy ztratí.

MASTIČKÁŘ:

Rubíne, pust'vě tento hněv na stranu!
Hověž lépe svému pánu!
Budevě v ten čas bohata,
mine najú všě zlá ztráta.

RUBÍN:

Takož, milý mistře, tako,
tiehněvě oba za jednako !
Vše po najú vólú bude,
potom náma d'ábel shude. - Silete!

MASTIČKÁŘ (volá třikrát):

Rubíne!

RUBÍN (dvakrát neodpoví. Přichází na třetí
zavolání):

Co kážeš, mistře Severíne?

MASTIČKÁŘ:

Rubíne, rozprostři můj krám,
ať se jáz sde liudem znáti dám!

RUBÍN:

Prav to každý již vás druh k druhu,
že ke všelikému neduhu
i ke všelikéj nemoci
mého mistra masti mohú spomoci.
Ktož jmá kterou nádchu v nozě,
od tohoť jmá mléko kozie.
A ktož jmá zimnici v týlu
neb snad neskrovnú kýlu
neb snad jmu dna lámá uši
neb jmá snad čirvy v duši,
to vše můj mistr usdraví
í všie nemoci zbaví.

MASTIČKÁŘ:

Rubíne, skóro-li mé masti budú?

RUBÍN:

Jednak, mistře, před tobú budú,
až jich z pytlíka dobudu.

MASTIČKÁŘ:

Rubíne, již' je počal mazanec kvísti.
Rač mi masti sēm mé vyčísti!

(Pokračuje):

Kto chcete rady slyšeti,
můžete sēm rádi hleděti!

RUBÍN:

Požehnaj mě, Boží synu i svatý Duše,
ať mne d'ábel nepokúšie!

(Dále mluví):

Toto ti je, mistře, pírva puška,
od téť se počiná vole jako hruška;
najpírveť bude jako dýně
a potom bude jako skříně.
Toto je, mistře, puška druhá,
od téť zpleskajiú vole tuhá;
coť ona pírva neduha zapudí,
a tatoť vice neduha zbudí.
A toto ti jest puška třetie,
pro tuť baby s skřietkem k čertu vzletie.
Toto ti je, mistře, puška čtvrtá,
tať pohřichu jako nebožžem virtá.
A u pátej měl jsem tři svírčky
a pól čtvrtá komára;
tu je snědla onano baba stará.
Tato ti jest, mistře, mast z Babyloně;
v niejt je taká drahá vuoně,

ktož jie kúpí, tako tvirdie,
pójde od nie pzdě a pirdě.
A toto ti jest mast tak drahá,
žeť jie nejmá Viedně ani Praha.
Činila ju paní mladá,
vše z komárového sádla,
pzdin k niej málo přičinila,
aby birzo nezvěřěla.
Tuť mi všickni najlépe chválé.
Pompkni jie tam k sobě dále,
ať jie každý nepokúšie;
tať jedno k milosti slušie!
A tatoť, mistře, najlépe vonie;
znamenaj, co je do nie!
Bych jie komu v zuby podal,
že bych to vám viděti dal,
všdy by sě drěve zatočil,
než by jednu nohú kročil.
A tuto mast činil mnich v chyšče
mnich sedě na jěptišče.
Ktož jie z vás okusi koli,
vstane jmu jako pól žebračie holi.
A to jest mast nade všě masti,
ale nenieť jie v tějto vlasti.
Tlukút' jiu žáci na školněm prazě
leč buď v teple, leč na mrazě.
Ale nemóž-ti jie žvátí,
jedno oblú v život cpátí.
Ale to z vás každá věz,
žeť pěkné léčí bez peněz.
Pakli nepěkná přide s dary,
tějť lacniej dadie páry,
buď od čirta, buď od chlapa,
i posledniej dadie kvapa.
A pakli je v kteréj nemoci,
kažte jiej přijíti na tři noci,
budeť sdráva jako ryba,
neb tú mastiú nebyvá chyba.
A jiných mastí jmáš dosti,
prodávajž jě, ažť někto stepe tvé kosti. - Silete!

(K Pustrpalkovi):

Birzo masti natluc dosti,
po čas budem mieti hosti!
Drěves mi jie byl dal málo,
až sě jie mnohým nedostalo.
Přikydniž mi jie sěm viece,
ať nečakajú stojiece!
Jiných, mistře, pušek jmáš piln krám
a z těch učiniš, co chceš sám.

(Rubín běží hned mezi lid.)

MASTIČKÁŘ:

Rubíne! Rubíne!

(Dále praví):

Hý, Rubíne, žeť vran oka nevykline,
že mój tirh cný pro tě hyne!
Rubíne, móžeš prudkým, zlým, nevěrným synem

býti,
že kdy tebe volajiu, a ty nechceš ke mně přijíti?

RUBÍN:

É, žádný mistře, nemluv mi na hanbu mnoho,
neb sem nedóstojen slova toho.
Neb kdež jáz stojiu neb chozu,
tuť vešdy tvú čest ploziu.

MASTIČKÁŘ:

Rubíne, mój věrný slúho,
tuto býti nemóžem dlúho.
Nechce k náma i jeden kupec přijíti,
juž musívě odsud přič jiti.

RUBÍN:

É, žádný mistře, rač vesel býti,
chce k náma dobrý' kupec přijíti.
Vizut' ondeno dobrého druha syna,
a u něho jest veliká lysina.
Bude náma zaplacena tohoto postu vyzina,
jež lepši bude než s veliky noci kozina.

MASTIČKÁŘ:

Slyšal sem, Rubíne, zvěstě,
že jsú sde tři panie u městě,
a tyť, Rubíne, dobrých mastí ptájú.
A zdať ty mne, Rubíne, neznajú?
Zdát' mi sě, ežť ondeno stojie,
ežť sě o nich liudé brojje.
Doběhni tam, Rubíne, k nim
a čestu ukaž ke mně jim!

RUBÍN

(k Mariím):

Dobrojtro vám, krásné panie!
Vy tepirv jdete zejspánie
a nesúce hlavy jako lanie?
Slyšal jsem, že drahých mastí ptáte!
Hin jich u mého mistra plín krám jmáte. — Silete!

PRVNÍ MARIE (ihned zpívá):

Omnipotens pater altissime,
angelorum rector mitissime,
quid faciemus nos miserrime?
Heu, quantus est noster dolor!

(Potom říká):

Hospodine všemohúci,
anjelský králu žádúci!
I co je nám sobě sdieti,
že nemóžem tebe viděti?

DRUHÁ MARIE (zpívá):

Amisimus enim solacium,
Ihesum Christum, Marie filium.
Ipse erat nostra redempcio.
Heu, quantus est noster dolor!

(Potom říká):
Ztratily smy mistra svého,
Jesu Krista nebeského.
Ztratily smy svú útěchu,
ješto nám Židie odjěchu,
Jesu Krista laskavého,
přiatele ovšem věrného,
jenž jest tirpěl za všě za ny
na svém těle lutné rány.

TŘETÍ MARIE (zpívá):
Sed eamus unguentum emere,
cum quo bene possumus ungere
corpus Domini sacratum.

(Potom říká):
Jako sě ovčičky rozběhujíú,
kdyžto pastušky nejmajú,
takěž my bez mistra svého,
Jesu Krista nebeského,
ješto nás často utěšoval
a mnoho nemocných usdravoval.

MASTIČKÁŘ (zpívá):
Huc propius flentes accedite,
hoc unguentum si vultis emere,
cum quo bene potestis ungere
corpus Domini sacratum.

MARIE (zpívají, obráceny k mastičkáři):
Dic tu nobis, mercator iuvenis,
hoc unguentum si tu vendideris,
dic precium, quod tibi dabimus.

MASTIČKÁŘ:
Sěmo blíže přistúpíte
a u mne masti kúpíte!

(K Rubínovi):
Vstaň, Rubíne, volaj na ně!
Viz umirlčě bez pomeškáme,
těmto paniem na pokušenje
a mým mastem na pochválenie.

(Přichází Abraham a nese s Rubínem svého syna.)

ABRAHÁM:
Bych mohl vzeděti od mistra Severína,
by mi mohl uléčiti mého syna,
chtěl bych jemu <dáti> tři hřiby a pól sýra.

(Jde k mastičkáři):
Vítaj, mistře cný a slovutný!
Jáz sem přišel k tobě smutný,
hořem sám nečuju sebe!
Protož snažně prošiu tebe,
by ráčil mému synu z mirtvých kázati vstáti.
Chtěl' bych mnoho zlata dáti.

pohynulo nebožátko!
Přědivně bieše dětátko!
...bielý chléb jedieše,
a o ržěném nerodieše.
A když na kampna vsedieše,
tehdy vidieše,
co sě prostřěd jistby dějieše.
Také dobrú vášniu jmějieše:
když pivo uzřieše,
na vodu oka neprodřieše.

MASTIČKÁŘ:
Abrahame, to já tobě chcu řeci,
že já tvého syna uléčiu,
ač mi dáš tři hřivny zlata
a k tomu svú dceř Meču.

ABRAHÁM:
Mistře, to ti vše rád dám,
cos potřěboval sám.

MASTIČKÁŘ:
Pomáhaj mi, Boží synu,
ať jáz u méj pravdě nehynu!
Ve jmě božie jáz tě mažiu,
jiužť chytrostí vstáti kážiu!
I co ty ležíš, Izáku,
čině otcu žalost takú?
Vstaň, daj chválu Hospodinu,
svaté Mařie, jejie synu!

(Po těchto slovech mu lijí kvasnice na zadnici.)

IZÁK (vstávaje):
Avech, auvech, avech, ach!
Kak to, mistře, dosti spach,
avšak jako z mirtvých vstach,
k tomu sě bezmál neosrach.
Děkuju ti tobě, mistře, z toho,
ež mi učinil cti přieliš mnoho.
Jiní mistři po svém právu
maží svými mastmi hlavu,
ale tys mi, mistře, dobřě zhodil,
ež mi všichnu řit mastiú oblil. — Silete!

MASTIČKÁŘ (k Mariím):
Milé panie, sěm vítajte,
co vem třěba, toho ptajte!
Slyšal sem, ež dobrých mastí ptáte.
Ted' jich u mne pln krám jmáte!

(Pokračuje):
Letos, den svaté Mařie,
přinesl sem tuto mast z zámořie.
Nynie, u Veliký pátek,
přinesl sem tuto mast z Benátek.
Tať má mast velikú moc,
žeť usdravuje všelikú nemoc.
Jest-li v uonomno kútě která stará baba

a jest na jejie břišě kóžě slába,
jakž sě túto mastí pomaže,
tak sobě třetí den zvoniti káže.
Líčíte-li sě, panie, rády,
túto mastiú pomažete líčka i brady,
tať sě mast k tomu dobřě hodí,
ale dušit' velmi škodí.

TŘI MARIE:

Milý mistře, my sě mladým liudem slúbiti
nežádámy,
proto také masti nehledámy,
kromě náš smutek veliký zjěvujem tobě,
že náš Jesus Kristus pohřeben v hrobě.
Proto bychom chtěly umazati jeho tělo,
aby sě tiem šlechetnějie jmělo.
Máš-li mast s myrrú a s tymiánem,
s kadidlem a s balšánem, dobrý družě, tu prodaj
nem!

MASTIČKÁŘ:

Zajisté, panie, když u mne té masti ptáte,
ted' jie u mne velikú pušku jmáte.
Letos, den svatého Jana,
činil sem tuto mast z myrry a z tymiána.
Přičinil sem k tomu rozličného kořenie,
v němž jest silné božie stvořenie.
Jest-li které mirtvé tělo,
že je dlúho v hrobě hřbělo,
bude-li tú mastiú mazáno,
tiem bude šlechetnějie zachováno.

MARIE:

Milý mistře, rač nem to zjěviti,
zač nem jest tu mast (jmieti neb) přijieti.

MASTIČKÁŘ:

Zajisté, panie! Když sem jiným liudem takú mast
prodával,
za tři hřivny zlata sem ju dával,
ale pro veliký smutek vám
za dvě hřivně zlata dám.

ŽENA MASTIČKÁŘOVA:

I kam, milý muži, hádáš,
že sě mladým nevěstkám slúbiti žádáš,
že taká mast za dvě hřivně zlata vykládáš?
I co pášeš sám nad sobú
i nade mnú, chudú ženú?
Proto ty lkáš chudobú
a já také, hubená, s tobú!
Nebo je to mé vše úsilé,
a já sem vydala na něj své obilé.
A to jie neponesú ty panie
dřieve, než mi hřivny tři zlata dadie.

MASTIČKÁŘ:

Mnohé ženy ten obyčej jmajú,
kdy sě zapiú, tehdy bajú.

Takěž tato biednicě nešvarná
mluví vešdy slova prázná!
Zapivši sě, mluviš mnoho,
a jiuž zlým uživeš toho!
Nebo co ty jmáš do toho,
že mě opravuješ velmi mnoho?
Radil' bych, aby přestala,
mně s pokojem býti dala!
Pakli toho nepřestaneš,
snad ode mne s pláčem vstaneš!
Náhle oprávej svú přeslicu,
nebt' dám pěstiú po tvém licu!

ŽENA MASTIČKÁŘOVA:

To-li je mé k hodóm nové rúcho,
že mě tepeš za mé ucho?
Pro mé dobré dávné děnie
dáváš mi poličky za oděnie.
Pro mú vešdy dobřú radu
zbils mi hlavu jako hadu.
A to sě jiuž drcu s tobú (rozděliti nebo) rozlúčiti,
tě všem čertóm poručiti.

PUSTRPALK:

Vítajte, vy panie drahné!
Vy jste mladým žáčkóm viděti hodné.

RUBÍN:

Pustrpalku, mohl by mluviti tišě,
až by se obořily chyšě.

PUSTRPALK:

Rubíne, by ty můj rod znal,
snad by na mě lépe tbal.

RUBÍN:

Postrpalku, dáš-li mi svóy rod znáti,
chcu já na tě lépe tbatí.

PUSTRPALK:

Rubíne, chceš-li o mém rodě slyšěti,
to tobě chcu pověděti:
Má střícě oba,
Soba i také Koba,
prodáváta hřiby, hlívy
i také hlušicě, slívy.
Často chvostiště prodáváta,
protoť velikú čest jmáta.

RUBÍN:

I což ty, žebráče chudý,
tkajě sě sudy i onudy,
pravíš mi o svěj rodině?
Jáz tobě lepšie povědě
to, ješto lepšie vědě!
Má teta Vavřěna
byla v stodole zavřěna
s jedniem mnichem komendorem
bliz pod jeho dvorem.

A má strýna Hodava
často kyselicu prodává.
Dřievet jest krúpy dřěla,
protoť jest velikú čest jměla.
Fi, kde bych sě stavil,
bych tobě veš svůj rod vypravil!
Tebe bych všie cti zbavil
a sebe bych za jednu planú hnivicu nepopravil.
Náhle přěstaň, nevolaj mnoho,
nebo zlým uživeš toho!
Přěstaň, nebo tě přěvrácu,
žily, kosti tiemto kyjem v tobě zmlácu! — Silete!

MASTIČKÁŘ:

Cné panie, na to vy ničs netbajte!